

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: petto eilutė 40 c.; prieš tekstą dviguba.
Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr. Telef. 90 Nr

Užmirštas darbas.

Betarnaudamas net kelių „režimų“ kariuomenėse prisiziūrėjau prie jų švietimo darbų. Prabiliu čia tuo reikalu ne kaipo prityręs diplomatas pedagogas, apsišarvavęs didaktika, pedagogika, bet tik kaipo karys — tuo labiau karininkas — auklėtojas. Karininkų prievolė auklėti ir mokyti tą „žalią“ medžiagą, kuri mum siunčiama į kariuomenę, ir iš kurios paskui daug reikalaujama.

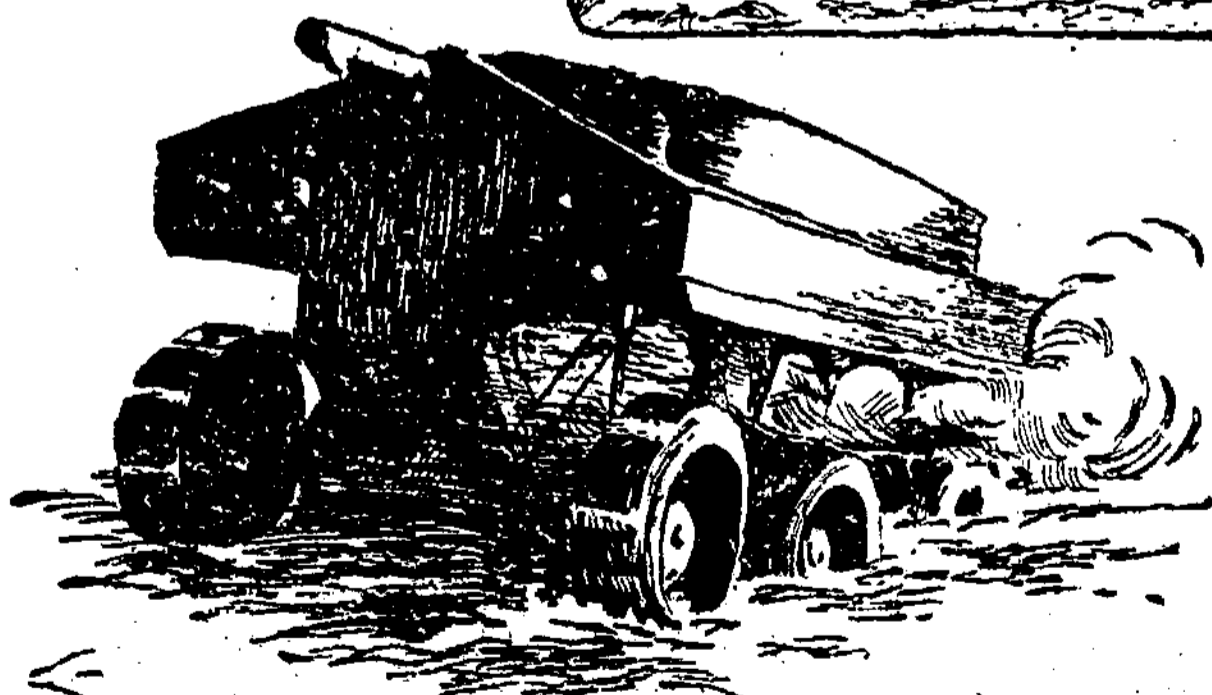
Švietimas kariuomenėje turi užimti pusę viso darbo. Istoriniai pavyzdžiai karuose 1871 Prancūzų — Vokiečių, Rusų — Japonų, Rusų — Vokiečių ir t. t. tą gražiai vaizduoja — ten matėm blogą mokyklą išėjusį ir todėl pralaimėjusį prancūzų ir gerai mokykloje paruoštą vokiečių, rusų „michriutką“ ir judrą japoną ar tautiniai išauklėtą pastovų vokiečių.

Nenoriu liesti esančiųjų atsargoj — bet tik einančius tikrąją tarnybą.

Mūsų rikiuotės programoje įvestos ir švietimo pamokos — 4 valandos į savaitę. Apmokymui kareiviai dalinami į dvi grupes — analfabetų ir jau apmokyty; pirmieji mokinaisi skaityti, rašyti, o pastarieji tobulinasi skaityme, rašyme, aritmetikoje ir Lietuvos istorijoje. Kitame pusmetį programa subendrinta — pirmai antrai grupėms tos pačios pamokos, be to dar įvedama geografija. Žinoma, pirmoji grupė mokinaisi pradžių tų dalykų, o antroji tęsia toliau jau pernai pradėtą darbą.

Čia tat galima priskaičiuoti ir 2 val. į savaitę tikybos pamokų, tai — gi viso savaitėje 6 val. švietimo; mėnesiui 24 val., metams 288 val., 1 1/2 metams 432 val. Turint galvoj, kad tasai laikas bus sunaudotas jau suaugusiems žmonėms, kuriems sunkiau mokytis, bet

tie žmonės, suprasdami mokslo tikslą — sąžiningiau jam atsiduoda. Taigi tas laikas visgi pakankamas geram apmokymui rašyti ir skaityti. Tačiau pas mus to nepasiekta. Kas kaltas? Paprastas atsakymas — aplinkybės... Tiesa, jos turi įtakos, bet kas norėjo, tas ir prastame kaime atrasdavo grįčią, kad iš jos mokyklą padarius. Įsak. Kariuom. 1921 m. 174 Nr. mums duoda tik bendrus bruožus apie švietimo darbą dalyse, pravedamas tą viską dalių vadams (9 punktas) Kitos valstybės, kaip pavyzd. Rusija, Lenkija

Naujas karo pabūklas: vandens ir žemės tankas. Šis tankas buvo rodomas bei mėginamas Amerikoje, Cestere. Jis gali būti vartojamas lygiai vandenyje, kaip ir žemėje. Mūsų pav. rodo tanką abiejuose atsitikimuose.

Čekoslovakija ne taip žiūri į švietimo darbą. Ten dirba išsijuošę ir net, reikalui esant, samdo privačius mokytojus, nes ivaržydami biudžetais. Ten suprato, kariuomenės švietimo svarbumą; ten kariuomenėje žiūri, kaip į tautos branduolį.

Rusijoje apdriskęs, gal alkanas grįžta iš kariuomenės, bet kiekvienas jų žino savo konstituciją, kaip „Tėve mūsų“, o pas mus pasiliosavę, ką žino? Rausti ir tylėti prisiėina... Prisidengę pigiu demokratiškumu mes dažnai ramiai snaudžiame:

Mūsų kariuomenė maža — todėl ji privalo būti kuo tobuliausia, kad nebūtų gėdos jų parodyti apšviestam pasauliui, o dar svarbiau, reikalui prisiejus, kovoti „žūt būt“, nes praradus tėvynę, prarasime ir save...

Kad kariuomenės švietimas eity pasekmingai, reikalinga:

1. Karo M. Skyriui išdirbti nuoseklu, smulkų planą švietimo srityje, o neatidavinėti to į rankas pačių pulkų (punktas 16). Programą rašant turėti galvoj suaugusiųjų apmokymo metodus.¹⁾

1) Mažinant etatus Karių švietimo Dalis visai išbraukta. Tačiau tą darbą vesti apsiėmė majoras Ruseckas, kuris sykiu yra ir „Kario“ redaktorium; „Kario“ redakcija sumažinta iki vieno redaktoriaus; „Kariui“ asiguota tik tiek, kad jis gali eiti tik 8 pusl. Red.

2. Taigi Skyrius privalo daryti faktinas revizijas Švietimo Komisijų darbų, duoti vietose nurodymus, o nepasitenkinti tik reikalavimais apyskaitų ir planų prišuntimo. Tokių revizijų nėra.

3. Pastangomis tojo gi Skyriaus reikia įkurti prie Aukšt. Karin. Kursų nors 2 mėnesių karo pedagoginius kursus su tuo išskaičiavimu, kad kiekviename pulke būtų tokių kursantų nors po 4. Tą gali atlikti kursų lektorai ir išlaidos čia bus nedidelės.

Esantieji pulkuose mokytojai kaž—kodel „maloniai“ nusikrato nuo švietimo darbo—todėl ir reikia sukurti naujas kadras karininkų—mokytojų nors po vieną batalijone.

4. Kareiviams, praėjusiems švietimo kursą pulke, prieš paleidžiant atsargon padaryti tam tikrus kvotimus ir išduoti liudymus apie kuopų ir k-đų švietimo kursų baigimą, prilyginant tuos liudymus liaudies mokykloms. Liudymuose pažymėti laipsniais jų žinias.

5. Įrengti dalyse kareivių kluibus ir ten patalpinti bibliotekas. Kluibus taip įrengti, kad ten ar tai pavargęs, ar nuliūdęs kareivis visados rastų paguodą ir galėtų išblaškyti savo liūdnas mintis.

6. Visokių amato mokyklų kūrimas, kaip tas daroma pulkuose, nepasiekia tikslo, o tik praranda laiką ir pinigus. Kokia gi nauda iš apmokymo dirbti pielę ar taisyti knygas. Žemdirbis tuo neužsiims.

7. Rengti pasikalbėjimus tėvynės pažinimo ir agromijos srityse. Tas kur kas reikalingiau.

8. Karininkus pritraukti prie švietimo darbo, įvedus net į jų atestacijas—mokymą švietimo srityje ir jų atsinešimas prie to darbo.

9. Mokinant, griežtai užginti politikuoti, nes politika ne karinis dalykas. Pasekmes politikos matėm Rusijoje iš galingos kariuomenės liko vien šešėlis.

Viską įvykdžius ir faktinai patikrinus pamatysime to darbo vaisius ir apsidžiaugsime jais.

Mūsų dainiaus Maironio žodžiai: „O mokslas daug gali“ atras savo prasmę kareivio smagenyse. **Laiką, praleistą kariuomenėj, jis atsimins, kai po geriausį savo gyvenime, o nežiūrės į jį kaip į pragaišintą.** Tada kariuomenė taps tuo tautiško židnyio aukuru, kurio sieks, kaip garbės prievolę.

Majoras Būrokas.

Nuo Redakcijos: Kariuomenės švietimo programa jau senai išdirbta ir „Karys“ paskelbta, būtent: 1) 1920 m. 499 pusl.: Kareivių mokykloms istorijos ir visuomenės mokslo; 2) 1921 m. 28-31 pusl.: aritmetikos ir geometrijos mokslų; 3) 1921 m. 40-42 pusl.: krašto ir geografijos mokslo; 4) 1921 m. 27-28 pusl.: lietuvių kalbos; 5) 1921 m. 42-43 p.: prigimties mokslo; 6) 1921 m. 39-40 pusl.: skaitymo ir rašymo.

Laikraščių reikalais.

„Lietuvos“ Redakcija atsisakė duoti kariuomenei savo laikraštį dovanai. Daromos pastangos, kad Redakcija tą savo nusistatymą pakeistų. Jei pasiseks tuo reikalu teigiamai susitarti, tai bus apie tai pranešta.

Kai kurios dalys nusiskundžia, kad negauna kai kurių laikraščių, kuriuos 1923 metais gaudavo dovanai. Karių Švietimo Dalis daro pastangų, kad kariuomenė gautų laikraščių užtekčiai. Todėl kiekviena dalis, kuri dar negauna kokių nors laikraščių, privalo atsiųsti Karo Mokslo Skyriui nurodymą, kiek ir kokių laikraščių norėtų gauti.

Kadangi Redakcijos nenoromis duoda laikraščius dovanai, besiskųsdamos kad turinčios dideles išlaidas, ir kadangi Karo Mokslo Skyriui kariuome-

nės švietimui asignuota labai maža pinigų, todėl geistina, kad dalys iš savo ekonominių pinigų skirtų, kiek ištesėdamos, laikraščių išrašymui. Kurios dalys neįstengia pilnai prenumeratos užsimokėti, tegul jos apmoka bent laikraščių pašto išlaidas; tos išlaidos iš viso sudaro 10% metinės laikraščio prenumeratos. Tie pinigai turi būti atsiųsti Karo Mokslo Skyriui.

Kadangi „Kario“ spausdinimas brangiai kainuoja, todėl ir „Kario“ bus mažiau siunčiama.

*Majoras Ruseckas,
Už Karių Švietimo Dalies Vedėją.*

Dalių laikraščių Redaktoriams.

„Kario“ Redakcija negauna kai kurių dalyj leidžiamų šapirografuotų laikraščių. Prašytum visų dalių savo laikraščius mums siuntinėti mainomis.

„Kario“ Redakcija.

Latvių, buvusių, Rusuose šaulių šventė.

Buvusieji latviai šauliai Rusijoje šventė savo aštuonių metų sukakusių šventę. Jie buvo suorganizuoti Dūmos atstovo Goldmano, kad gintų savo tėvynę nuo vokiečių užpuolimo. Iš pat pradžių rusų vyriausybė žiūrėjo į latvius, kaip į didelius 1905 metų revoliucionierius, bet Latvių tautininkų pastangomis įsitikino, jog vokiečiai latviams amžini priešai ir jog, latvių tik vienas tikslas esąs — kariauti su vokiečiais. Buvo skelbta visose dalyse, kad latvius siųstų į krūvą. Bet vėl čia latviams buvo bedaranti didelė kliūtis carienė Aleksandra. Ji norėjo visus svarbesnius generolus įkalbėti neleisti latviams organizuotis, bet tas galų gale jai nepavyko ir latvių pulkas pilnu smarkumu organizavosi.

Organizacijos priešaky buvo asmenys, kuriems tik rūpėjo kaip galima būtų su tautišku pulku pagelba gauti tautai savo valstybę. Todėl latviai viešai organizuodamiesi vokiečius mušti, turėjo paslapti atstatyti savo valstybę. Tas jiems ir pasisekė, nes jau 1918 met., betveriant nepriklausomą valstybę, kai kurie šaulių pulkai sulošė gana svarbią rolę.

Latvių šauliai organizavosi į 9 pulkus, o šie 9 pulkai buvo paskirstyti į 2 brigadas. Pulkus ir brigadas vadovavo patys latviai, o jų bendrą veikimą vadovavo fronto vadas. Jau 1916—1917 met. latviai turėjo suvirsti 20.000 kareivių, kurie pilnai buvo tinkami kariauti.

Rusai latviams net nedavė gerai susitvarkyti, kaip juos nuvarė į Rygos frontą, prieš vokiečius, kurie jau buvo nuo jos netoli. Rusai mokėjo paveikti ir į latvių jausmus, sakydami, kad pulkite vokiečius — viskas jau prirengta ir greitai išvaduosite savo tėviškę.

1916 met. vokiečiai buvo visai arti Rygos, todėl rusai pasiuntė geriausius latvių šaulius netoli už Rygos į vakarus, apie Olainę ir Duolę. Šiose vietose latviai buvo perlaužę vokiečių frontą ir jau buvę visai netoli nuo Jelgavos, bet pametę visus ryšius su rusų kariuomenės dalimis, turėjo atsitraukti. Čia latviai ypač daug nukentėjo, nes prisėjo jiems kautis su 35 tūkstančiais vokiečių, be to pastarieji turėjo 118 sunkiųjų ir 90 lengvųjų patrankų ir daugybę kulkosvaidžių. Kovos ėjo gruodžio—sausio mėnesiais, kuomet

buvo visai netikusios kovai aplinkybės. Rusų žinios, latvių esą žuvę 15.000 žmonių, bet šį skaičių latviai mažina.

Latviai skaito maždaug šiaip: Pirmose gruodžio mėnesio kovose 4 pirmos brigados pulkuose buvę nuostolių: žuvo 8 karininkai ir 477 kareiviai, sužeistų ir kontuzitų karininkų 42, kareivių 1856, be žinios dingusių karininkų 3, kareivių 350, iš viso 53 karininkai ir 2683 kareiviai. Antruose antros brigados penkiuose pulkuose buvę apie 2400 žmonių nuostolių. Laike sausio mėnesio turėję nuostolių 5000 žm., todėl yra žuvusių apie 10.000 žmonių.

Latvių batalionai, tiek daug paguldę savo tautiečių už svetimus (rusų) reikalus, šiais metais norėjo atsiminti tuos 10.000 žuvusių. Todėl sausio mėn. 4 d. buvo suvažiavę visų Latvijos pakraščių, vietų šauliai.

Vakare moterų kariams teikti pagalbą salejė įvyko susirinkimas, kur buvo skaityti referatai apie buvusius tuo laiku mūšius, buvo sakyta atsiminimų iš tos galybės ir t.t. Antra dieną lankėsi brolių kapuose, kur daug palaidota šaulių ir kareivių, žuvusių jau už Latvių nepriklausomybę. Čia dalyvavo valstybės prezidentas Čakstė, karo ministeris Ducenas, šiaip daug aukštų kariškių ir visų valstybių karo atstovai. Po visų ceremonijų buvusieji šauliai susirinko karininkų klube, kur sudarė buvusiųjų šaulių draugiją. Ši draugija ir anksčiau veikė, bet ji buvo neužtvirtinta, todėl susirinkimas, priėmęs draugijos įstatus, išrinko naują valdybą ir tuo sudarė jau tvirtą buv. šaulių organizaciją. Jos užduotis—rūpintis invalidais, nariais, rinkti iš tų laikų įvairią medžiagą, kuri gali būti istorijai naudinga. Susirinkimas pasibaigė pasilinksminimo vakaru.

Aukščiau minėjau, jog Latvių šauliai yra padėję sukurti nepriklausomą valstybę—tas tik iš dalies, nes reikia neužmiršti, jog tie buvusieji šauliai labai net nukriaudė Latvių nepriklausomybę: 1918 m. bolševikams tik su latvių pulkų pagalba pasisekė užimti Rygą, Jelgavą, beveik visą Latvių teritoriją, kas privertė Latvių tautininkus tartis su vokiečių kariais ir jiems prižadėti duoti Latvijoje žemės. Galima drąsiai tvirtinti, jog šie pulkai ne tik Latvijai ne padėjo, bet tiesiog jos gyvenimą ardė ir norėjo įvesti komunistų tvarką. Bet šiuose šaulių susirinkimuose visai tų darbų neminėjo, juos užtylėjo ir, kiek galima spėti iš laikraščių, viskas ėjo labai siauruose rėmuose. *Albė.*

Radiotelegrafija, jos esmė ir šių dienų stovis.

I.

Telegrafuoti — reiškia tolimon rašyti. Bendroje savo prasmėje telegrafija suprantama, kaip savo minties tolimon siuntimas, bet nesunčiant jokių medžiaginių daiktų: raštų, žmonių pranešimui, sutartų daiktų ir kt. Dar šimtai ir net tūkstančiai metų prieš Kris-

taus gimimą ieškota priemonių mintims tolimon greit perduoti.

„Aleksandras Makiedonietis“ iš tolimos Persijos savo tėviškėn, Graikijon, siųsdavo pranešimus apie savo kariuomenės laimėjimus, uždegdamas kalnų viršūnėse eilę laužų, kurių dūmai toli buvo matyti. Šiuo būdu pasinaudojo šveicariečiai, sukilimo prieš žiaurus Austrijos valdininkus visiems vienu laiku paskelbti. Dabar givartojamas tele-

Ponia profesorė Kiuri (Curie), gim. Sładowskaitė, Varšuvoje 1867-XI-7 d. Drauge su savo vyru prof. Curie Prancūzijoje dirbo radioaktingų elementų — radiaus ir poloniaus — ištyrimui. Už chemijos darbus 1903 m. ponas ir ponia Curie gavo Nobeliaus premiją, 1911 m., vyru mirus, ponia C. gavo Nobeliaus premiją antrą kartą. Nuo 1919 m. ponia C. užima radiologijos profesoriaus vietą Varšuvos universitete. 1928 metais, 25 metų radiaus radimo sukaktuvėms, ponia Curie gavo iš Prancūzijos 40.000 frankų dovanos.

Vyr. pusk. Zaranka.

Mano atsiminimai iš Lietuvos karų.

(Žiūrėk „Kario“ 3 Nr.).

III. Lenkų frontas.

1. Naujais keliais.

Ant rytojaus išėjau Žiežmarių linkui, kur buvo mūsų batalionas. Žiežmariuose bažnyčioje sutikau kelius kareivius iš savo kuopos. Mano kuopa stovėjo bare, Balceriškių kaime. Po mišių mes sykiu nuvažiavom į Balceriškių kaimą, kur stovėjo užtvoroje mūsų antras būrys. Vyriausia užtvora buvo Pakertų kaime. Šiame kaime mes išstovėjom apie tris savaites. Aš syki per tris dienas, kaip artelninkas, važiuodavau į vyriausią užtvora būriui maisto, trims dienoms. Iš užtvoros maistą aš išvežiodavau į lauką sargybos, kurios stovėjo Kulokiškių ir Burbiškių kaimuose. Mums apmainė 8-ta kuopa, mes gi iš čia atėjome į Kaišėdorius.

Kaišėdorysė mes išstovėjom vieną savaitę. Čia mes gavome už du mėnesius algą, kurios nebuvom gavę jau už keturius mėnesius. Kaišėdorysė mes gavome iš karo mokyklos naują karininką Starevičių. Kuopos vadu buvo karininkas Villeris, bataliono gi-

vadu karininkas Andrešiūnas. Po savaitės laiko mes išėjom iš Kaišėdorių Žiežmarių linkui ir sustojome už poros kilom. nuo Žiežmarių, Turloviškių kaime. Šiame kaime mes išstovėjome penkias savaites, laike kurių mes kasdien eidavom į pamokas; mus mokindavo naujas karininkas, nes kuopos vadas nemokėjo lietuviškai.

Šiame kaime stovint, syki atvažiavo mūsų divizijos vadas karininkas Ladyga. Mes visa kuopa sustojom lauke prie kaimo. Divizijos vadas atvažiavo su pulko vadu karininku Variakoju. Divizijos vadas man labai patiko: jis buvo greitas, žvalus ir į visas puses mėtė akis. Jis paklausinėjo kareivių šiokių tokių pareigų. Kareiviai šiaip taip atsakė, bet kai paklausė vieno kareivio: „kas tavo kuopos vadas?“ tai tas atsakė tiesiog, Villeris. Tas pats buvo kai ir kitų kareivių klausė del kitų viršininkų. Jie norėjo, kad mes savo viršininkus pavadintumėm sulig laipsnio, bet ką mes galėjom juos taip pavadinti, kad mes apie tas žvaigždutes ir laipsnius dar neturėjom supratimo, tik girdėjome šaukiant „leitenantas“, bet nežinojom koks tai laipsnis, pirmutinis ar paskutinis, todėl divizijos vadas nieko negavo su laipsniais.

Mums čia stovint atėjo kažin kokia šventė, rodos Vasario 16-ta dieną. Mes nuėjome į Kaišėdorius; ten

grafas tik elektrinis, (dirba su elektros pagelba), mažas, patogus, greitas.

Dviems elektrinio telegrafo stotims darbui jungti, reik praveisti gerai nuo žemės atskirtas vielas, o tas labai brangiai kainuoja, ypač gi kai reik sujungti toli nuo viena kitos esamas stotis, labai nepatogu ir brangu vesti per jūras (veda po vandeniu, o nuo vandens vielas reik kuo geriausia atskirti), ir visiškai negalima susižinoti su plaukiojančiais jūros laivais, ir laivas, išplaukęs į jūrą, savaitėmis be jokių žinių iš tėviškės plaukdavo, ir tėviškėje apie laivo likimą nieko nežinojo. Dabar jau nebesas.

Kiekviename laive kasdieną gaunamos žinios iš viso pasaulio, ir keleivis, norįs iš laivo telegramą namo pasiųsti, lengviausiai tai gali padaryti.

Viskas tai galima padaryti, turint radiotelegrafo stotį.

Radiotelegrafas yra taipogi elektrinis telegrafas, bet vielų, stotims darbui susirišti, jam nereikia. Stovi atskirai — tūkstančiai kilometrų nuo viena kitos — dvj radiostotys, nieko tarp jų nepadėta, o kalbasi jos per kalnus, laukus, miškus, miestus, jūras, — ar tai diena, ar naktis, ar lija, ar saulutė šviečia, — ar tai šilta, ar šalta, vistiek! Ir kalbasi, dirba ne tik dvi stotys, dirba tokių stočių tūkstančiai vienu metu, ir viena kitai nekliudo.

Šiandieną kitose šalyse (Amerikoje, Anglijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje ir kitose) kiekvienam žmogui leidžiama turėti savo radiostotį ir ją dirbti, bet tik, kad kitiems darbui nekliudyti. Reik manyti, kad ir pas mus su laiku kiekviename, kas norės, galima bus pasistatyti radiostotį ir klausytis, kas pasaulyje dedasi.

„Karyj“ trumpai pakalbėsiu apie tai, kas tai yra radiotelegrafija, kaip ji veikia ir kokiame šiandieną stovyje yra radioteknika.

II.

Radiotelegrafas neseniai der gyvuoja, — vos tik 26 metus.

Podraug su pavadinimu „radiotelegrafas“ jis taipogi turėjo savo vardus: „bevielis telegrafas“, „bangų telegrafas“, „kibirkštinis telegrafas“. Vardas „bevielis“ jam buvo duotas dėl to, kad stotys dirba vielomis tarpusavyje nesujungtos, „bangų telegrafas“, kad dirba elektromagnetinėmis bangomis (apie jas smulkiau dar pakalbėsiu), „kibirkštinis“ — kad stotyse tam tik-

susirinko beveik visas mūsų pulkas. Išsirikiavome, susitatėme šautuvus gubomis ir, nuėjome į bažnyčią. Po pamaldų vėl sustojome į rikiuotes ir laukėme, kada čia atvažiuos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona. Karininkas Petrauskas buvo parados viršininkas. Štai pamatėm ir Prezidentą atvažiuojant. Karininkas Petrauskas suriko „ramiai! šautuvu gerbk!“ ir nuėjo su pareiškimu pas Prezidentą, kuris nusiėmęs skribelę, klausė. Orkestras užgriežė maršą ar gimną, neatmenu, potam Prezidentas Vyriausio Kariuomenės Vado generolo Liatuko ir kitų karininkų lydymas apėjo visas eiles, sveikindamas su kiekviena kuopa, „sveiki vyrai“, ant ko jam griausmingai atsakydavo „sveiks tamsta!“ Apėjęs visus ir pasisveikinęs jis atsistojo ties viduriu ir kalbėjo, dėkodamas panevėžiečiams, o dabar mindaugiečiams, nes mūsų pulkas dabar nešiojo Lietuvos Karaliaus Mindaugo vardą, už visas mūsų pastangas ir pasiukavimą Tėvynei. Daugiau nieko neatmenu ką jis kalbėjo. Mes kelius sykius rėkėm valio! Po to mes ėjome pro Prezidentą iškilmės maršu. Pasi- baigus paradiui mes grįžom į kaimą o iš ten, pietus pavalgę, išėjome į Turloviškius.

2. Sukilimai ir riaušės.

Po to parado vasario 21 ar 22 Kaune pasidarė sukilimas. Mūsų 3-ąją batalioną išsiuntė į Kauną

ru būdu reikėjo kibirkštį išgauti elektromagnetinioms bangoms sužadinti.

Vardas „radiotelegrafas“, štai iš kurių samprotavimų išeinant, duotas:

Prieš 25 metus, 1898 metuose, ponas ir ponė Curie (žiūrėk paveikslą) pastebėjo, kad tam tikri kūnai (radius, polonius) iš savęs skleidžia energijos spindulius arba bangas. Toji energijos skleidimo ypatybė tapo pavadinta radioaktingumu. Kadangi radiotelegrafas nuo savęs taipogi į visas puses skleidžia energijos bangas, ir jo ir radius energijos spinduliai kiek panašūs, tai ir duotas buvo vardas — radio telegrafija. Bet pradėjo žmonės abejoti, ar tai toji pati energija ir pavadino: — kas „bevielium“, kas „bangų“, kas „kibirkštimi“ telegrafu.

Su laiku stotyse kibirkštis išpuolė, kaip jau nebereikalinga elektromagnetinioms bangoms sužadinti, — surastas geresnis būdas —, taigi jau vardas „kibirkštinis telegrafas“ nebetinka. „Bangų telegrafas“ — nors, tiesa, bangos skleidžiamos, bet koks tai neaiškus pavadinimas, tai ir jis atmetas. „Bevielis“ — bevielio telegrafo ir kitos rūšys yra: optiškas, geliografas ir kt., — tai ir šis vardas netinka ir štai 1921 metuose Paryžiuje visų šalių radiotelegrafijos atstovai nutarė visomis kalbomis vadinti: — radiotelegrafas.

Smulkiau apie jį kitame „Kario“ numeryje.

Ltn. Šulcas.

Patį baisiausia priešui armija tai ta, kuri turi gerų žvalgų; pats baisiausias priešui ginklas, tai žinojimas, kas pas jį dedasi.

V. p. Toliušis.

Karo chronika.

— **Italų jūrų politika.** Italų laivynas yra prie reorganizacijos. Susidarius fašistų kabinetui, Musolinas paliepė jūrų ministeriui admiralui Thaon di Rivel įvykinti laivyne visas reformas, kokias jis ras reikalingu. Einant šituo Musolino planu daug admiralų ir karininkų buvo atleista iš užimamų pareigų. Italų laivyno karininkų skaičius jau žymiai mažesnis, negu metai atgal. Asmeninės sudėtys didesnės negu praeitais

malšinti sukilusius. Žiežmariuose tada stovėjo 6 ta ir 2-ra mūsų bataliono kulkosvaidžių kuopos. Mes ir penkta kuopos stovėjome netoli Žiežmarių kaimuose. 6-ta ir 2-ra kulkosvaidžių kuopos, išdaužė kelias žydų krautuves Žiežmariuose, o ant nakties aplinkui miestuko išstatė kulkosvaidžius, bijodami, kad mes neitumėm ant jų. Bet antrą dieną viskas nurimo: nei vienos mūsų kuopos neleido iš kaimo. Kitą laukė, kad lenkai naktį gali pulti ir tada tokioj betvarkėj nieko negalima būtų daryti ir negalima būtų lenkams pasipriešinti. Aš, kiek galėjau ir mokėjau, tiek visiems kalbėjau, kad labai pavojinga daryti bet kokią sukilimą, nes lenkai gali toje betvarkėje mus pulti ir net Kauną paimti. Manę paturėjo mano būrininkas Staugas ir skyrininkas Simaškevičius. Būrininkas, atsistodavo ir iškėlęs aukštyn sugniaužtą kumštį, rodydavo Žiežmarių pusėn ir sakydavo: „mes jiems duosim, rūpūžėms“ ir net klausė ir ieškojo savanorių, kas su juo sykiu eitų pulti Žiežmarius, kur buvo dvi kuopos sukilusios. Bet viskas praėjo ramu ir tos dvi kuopos nusiramino.

3. Lenkų šnipo apgauti.

Išbuvę atsargoje šešias savaites, mes išėjome vėl į barą. Šį kartą kuopa vėl ėjo į tą pačią vietą, tik mes antras būrys likome prie vado vyriausioje užtvoroje Pakertų kaime, o pirmas būrys nuėjo į Balce-

metais ir ateityje, manoma, bus dar padidintos. Musolino palaikomas adm. Thaon di Rivel mano iš laivyno sudaryti pajėgą, kuri kiekvieną valandą, pirmiausia pareikalavimui būtų pasirengus veikti. Kūras žymiai padidintas. Granatos ir minos naujausios rūšies. Pavyzdžiui: 450 mm. mina bus pakeista geresne rūšimi. Visi netinkami vartojimui laivai bus sunaikinti. Jie buvo specialiai skiriami Adriatikos jūros tarnybai ir turėjo 21^{1/2} mazgo greitumą. Jie buvo ginkluoti dviejomis 305 mm. patrankomis prie priešakinių ir užpakalinių bortų ir dvylika 20 sant. patrankų bortų šonuose. Kiti laivai bus perdirbami į naujos rūšies laivus. Italų inžinieriai jau pagerino pirmųjų vokiečių ir austrų laivų mašinas. Neužilgo bus išdirbta nauja laivų statymo programa, kuri numato kasmet statyti tokį laivų tonažą, kad laivyną išlaikyti tokioj pat aukštumo, kokioj po karui randasi. Jūrų vadovybė numato statyti kiek galima didžiausį lengvų kreiserių tonažą, leista Vašingtono konferencijos sutartimi. Reikalingi planai paruošti. Italų laivynas neturi nė vieno laivo, kuris ant savo borto turėtų aeroplaną. Admirolas Thaon di Revel pareiškė, kad būtinai reikia turėti gerai ginkluotų ir greitų laivų. Italija projektuojapastatyti 10.000 tonų kreiserių skyrių, ginkluotų dešimt 203 mm. patrankų. Italų jūrų programoj numatoma įkurti mažų kanonierių laivų eskadrų. Greitu laiku Italija turės minininkų skyrių, geriau ginkluotą ir greitesnį, negu iki šiol. Del krantų apsaugojimo iš oro, siūloma jūrų bazes ir svarbiausius uostus, k. t. Genua, Livorn, Neapolis, Mesina ir t.t. aprūpinti gidroavicijos stotimis. (Le Temps.)

— **Valdomaisiais balonais** Amerikoj vis dar susidomėję. Statomas kai kuris skaičius kietosios ir pusiau kietosios medžiagos balonų. Iš dujų daugiausia vartojamas heliumas, kadangi jis sudaro mažiausį gaisro pavojų.

— **Naujas šovinys.** Išrastas Amerikoj naujas šovinys kulkosvaidžiams. Labai greitas ir panašus į tokį pat šveicarų šovinį. Jojo įvedimas tuo tarpu atidėtas, nes dėl kai kurių netobulumų pavojingas ir sava kariusi.

— **Atsistatydino Pietų Slavų karo ministeris** Pešic.

— **Žuvo jūrininkai.** Galutinai ištirta, kad nuskenkusio Anglų nardomojo laivo „L. 24“ žuvo visi

riškių kaimą. Čia mums stovint, buvo šioks atsitikimas: Vieną vakarą pirmo būrio kareivis atvedė pas vadą jauną vyriuką, atbėgusį iš lenkų pusės. Išklauzinėjęs jį vadas liepė jį atvesti į kokią nors grįčią, kur kareiviai stovėjo, kad pabūtų iki ryto. Jį atvedė viršila ir pranešė, kad nereikalinga jo daug saugoti, nes jis pabėgęs nuo lenkų, atėjo pas mus tarnauti. Mes jį pavalgydinome, pakalbėjome su juo; jis tik lenkiškai kalbėjo. Po vakarienių jis atsigulė ant šieniko ir vis gyrė, kad geras valgymas ir geras apsilvilkimas, ne taip apdriskę vaikščiojo, kaip pas lenkus. Ant ryto, visiems atsikėlus, atsikėlo ir jis ir išėjo laukan. Mes, kiek palaukę ir nesulaukdami jo ateinant, išėjome pasižiūrėti, kur mūsų svečias pasidėjo, bet niekur jo nebuvo. Mes tuojau pasitvėrėme šautuvus ir išbėgome jo ieškoti, bet niekur jo neradom. Jis išnešė vieno kareivio sidabrinį laikrodį ir kepurę. Kaip matyti, buvo tai lenkų šnipas, kuris mus apgavo ir apvogė.

Čia išstovėjome tris savaites. Mus apmainė 3-čia kuopa ir mes, visa kuopa susirinkusi, išėjome į Riečionių kaimą, netoli Kaišėdorių ir Žaslių prie gelžkelio.

4. Mokomoj kuopoj.

Riečionyse išbuvau gal kokią savaitę. Už kelių dienų rinko į mokamą kuopą, kuri jau savo antra

žmonės. Laivas jau surastas, bet iškelti jo dėl esamų jūroj didelių audrų tuo tarpu negalima.

(„Prager Presse“)

— **Bulgarijoj** bijoma, kad komunistai, susijungę su žemdirbiais, galį padaryti sukilimą. 33.000 kariuomenės neužtektų sienoms ginti, nei vidaus tvarkai palaikyti. Bulgarų vyriausybė prašo Santarvės, kad ji leistų padidinti kariuomenę dar vienu ketvirtadaliu.

(„Times“ XII. 7)

— **Kynuose** pasibaigė smarkios kautynės tarp Pietų Kynų prezidento ir jo generolo Chung Ning kariuomenių. Laimėjo prezidento kariuomenė. Nuostolių esą apie 8000 žmonių.

(„Daily Mail“)

— **37 mm. patranka.** Įvedama Jungt. Valstybėse nauja 37 mm. patranka. Ji turi būti pėstininkų lydimuoju pabūklis. Patranka gali būti vežama kareivių arba gyvulių.

(„Mil. W.“ 12 Nr.)

— **Meksikos sukilimas.** Pastaromis dienomis turėjęs įvykti generalis vyriausybės kariuomenės puolimas sukilėlių Jalisco ir Veracruco fronte. Vyriausybės kariuomenė kasdien gaunanti iš Jungt. Valstybių karo medžiagos. Sukilėlių jėgos, dėl ginklų stokos, silpnėjančios.

— **Sovietų ginklavimas.** Sovietų atstovybė Berlyne samdanti Vokietijoj specialistus orlaiviams statyti. Pavykus pritraukti reikiamą skaičių specialistų, mano, dar šiais metais pastatyti 300 karo aeroplanų. Pirmoji mechanikų grupė jau Rygoje, iš kur vyksią į Maskvą. Jie bus išskirstyti į Petrapilio, Maskvos, Charkovo, Samaro ir Simferopolio orlaivių dirbtuves.

(„Matin“).

„Saugokis draugauti su nedorais!“ Šv. Liudvikas, Prancūzijos karalius į savo sūnų. Mirė 1270 m.

Naujas Vidaus Tarnybos Statutas.

Neužilg bus užbaigti paruošiamieji Naujo Vidaus Tarnybos Statuto darbai. Šis naujas statutas pakeis senąjį, 1921 m. išleistą statutą. Jame bus pakeitimų skyriuje, kuris kalba apie karo tarnautojų teises. Be to bus papildymų, kurie praktikoje pasirodė reikalingi. Leidžiant minimą statutą kreipta domės į išdėstymų aiškumą.

laidą buvo išleidusi ir dabar rinko į trečią laidą Paklausė, kas nori, aš ir dar keli išėjo; iš viso pririnko 13 žmonių. Antrą dieną mes išėjome į Gudėnų kaimą, kur buvo mokamos kuopos vadas, su kadru, sandėlis, kuopos raštinė ir virtuvė. Nuėjus tenai, mus tuojaus pasitiko kuopos vadas karininkas Dragunevičius. Jis mums pasakė, kad čia reikės geriau viršininkų klausyti ir stengtis kuo geriausiai išmokyti viską, ir tuojaus liepė visiems nusikirpti.

Šiame kaime mes gavome šautuvus, durtuvus ir geležines kepurės. Mes čia išbuvome gal kokią savaitę ir didžiamame penktadienį išvažiavome į Kauną ir Velykas jau šventėme Kaune. Mes stovėjome Šančiuose 12 Nr. kareivinėse. Atėjo rinkimai į Steigiamąjį Seimą ir mes visiėjome paduoti savo balsą į Seimą. Paskui mes iš Šančių persikėlėme į Panemunę. Laikas čiaėjo greitai. Mūsų kuopoj buvo keturi karininkai. Kuopos vadas buvo kapitonas Dragunevičius. Gegužio mėn. 15 d. mesėjome iš Panemunės per visą Kauną iki Rotušės aikštės, kur buvo paradas Steigiamojo Seimo susirinkimo dienoj. Parėjus į karėvines vadas mus pagyrė, kad mes gerai parėjome pro Steigiamąjį Seimą.

Mokomoj kuopoj išbuvome iki rugpjūčio mėn. Tuom laiku mūsų kuopos padarė su Rusija taiką ir

Naujas Prancūzų Gen. Štabo Viršininkas gen. Debeney.

Sulig pasiūlymo Karo Ministerio p. Maginot, prancūzų Generalio Štabo Viršininku vieton mirusio generolo Buat paskirtas generolas Debeney, Vyriausios Karo Tarybos narys, Generalio Štabo Akademijos ir Aukštųjų Karo Mokslo Centrų Viršininkas.

Generolas Debeney gimė 1864 m. gegužės 5 d. Bourg-en-Bresse. Saint Cyr' o Karo Mokyklą baigė 1886 m. Didįjį karą pradėjo pulkininko-leitenanto laipsny, eidamas Armijos Štabo Viršininko Padėjėjo pareigas. Karo metu, eidamas paeiliui vis aukštesnes ir atsakomingesnes iki Armijos Vado imamai pareigas, daug sykių atsižymėjo ir apdovanotas ir keletą sykių buvo skelbiamas [sakymuose Kariuomenei, kaip Viršininkas didelės vertės, pasižymėjęs savo energija, kariniafs gabumais kautynėse, kuriomis jis vadovavo. Karui pasibaigus buvo paskirtas Apygardos Vado, vėliau visų mokyklų Inspektoriu ir vienkart Akademijos ir Aukštųjų Mokymo Centrų Viršininku.

Prancūzų kariuomenė naują generolo Debeney paskyrimą priėmė dideliu patenkinimu.

Majoras Lanskaronskis.

Iš kariuomenės gyvenimo.

Generalio Štabo Viršininkas gen. Radus-Zenkavičius Rumunijos karaliaus tapo apdovanotas Rumunijos valstybės aukščiausio karininkų laipsnio ordenu „Coroana Romănie“ su žvaigžde ir kardais. Respublikos Prezidentas leidžia generolui R.-Zenkavičiui šį garbės ženklą nešioti visur ir visumet.

(Krašto Aps. Min. Įsak. 3 Nr.)

Paskyrimai. II Karo Apygardos Štabo majoras Balys Giedraitis skiriamas tos pat Apygardos Generalio Štabo I-jo skyriaus Viršininku. 2-jo artilerijos pulko majoras Jonas Juodišius skiriamas šio pulko Vado Padėjėju.

„Aušros sūnūs“. Klaipėdos sukilimui paminėti sausio 19 d. Valstybės Teatre (Kaune) 14 val. buvo pastatytas kareiviams dovanai aukščiau minėtas veika-

rusai pradėjo mušti lenkus, o lenkai ėmė bėgti. Atsirado ir Kaune internuotų lenkų kareivių, kuriuos atvežė nuo fronto.

Vieną vakarą mūsų vadas vedė visą mūsų kuopą dainuojant į tą vietą, kur buvo sutalpinti lenkų internuoti kareiviai, ir einant pro šalį, liepė mums uždainuoti: „stipruos mūruos sėdi lenkas“.

Mūsų pulkas išvažiavo į Kaišėdorius, taigi mes, mokama kuopa, likom čionai vieni. Už poros savačių ir mes išvažiavome iš Kauno.

Bolševikai buvo jau Vilniuje. Mes sustojome netoli Žaslių miestelio Čiukiškio dvare. Čia mes tęsėm savo mokslą toliau. Kokią savaitę ar daugiau pastovėję, mes išėjome arčiau Vievio į Abromiškių dvarą. Čia mes gavome mokytį tik ką sumobilizuotus naujokus.

5. Į Vilnių!

Vieną dieną mes, leitenanto Narako vedami,ėjome į savo būstus. Mus pasitiko kuopos vadas; jis mus pasveikino: „Sveikinu su išėjimu į Vilnių!“ „Lai gyvuoja Lietuva!“ Mes surėkėm ir mums tuoj liepė valgyti vakarienę ir rengtis. Už kokios valandos mes žygiavome jau Vievio linkui, iki kurio buvo kokie penki ar šeši kilom., nešdamies ant savo kuprų ir visą savo turtą.

las. Šis veikalas yra labai įspūdingas, parodantis, kaip sunkiai mes kovojom su rusų valdžia už spaudą, slaptai gabendami ir platindami knygas. „Aušros sūnūs“ parašė mūs gabi rašytoja Zofija Čiurlionienė.

6 jį Bateria. Gruodžio 26 d. baterijos kariai suruošė vakarą. Buvo vaidinta „Byla del linų markos“.

Prieš vaidinant vyr. pus. Lengvenis padeklamavo eiles „Traką pilis“ ir Leitenantas Gogelis „Vilnius“.

Mažulėlė kareivinės salė buvo pilna publikos. Vietiniame rajone žmonės daugumoje sulenkėję. Vakarų bei susirinkimų nieks čia nedaro. Į rengiamą baterijos vakarą iš anksto daugelis ruošėsi. Atsilankiusieji neapsivylė: vaidinimas gerai nusidavė. Rolėmis buvo pasidalinę: v. p. Jackus — šunadvokatis Siurblevičius, j. p. Bumbliauskas — ūkinin. Drimba, gran. Čepkauskas — ūkin. Romonas, j. p. Budrys ir gr. Merkelis — milicijantai ir v. p. Paškevičius — kalėjimo sargas.

Po lošimo buvo šokiai. Vakarų tvarka ganėtina. Kareiviai ir publika išsiskirstė patenkinti.

Daugiau tokių vakarų, tik gaila, kad baterija neturi atatinamos salės.

K. v. T-nas.

Karių Dramos Mėgėjų Kuopelė sekmadienį vasario 3 d. Tilmanso salėj (Kaune) stato „Karolio Teta“ — labai gyvą linksmą komedią, kuri jau nekartą mūs scenoje turėjo nemažo pasisekimo. Po spektaklio Iljinskaitė-Milčinskienė su savo mokiniais stato Valpurgijos nakties koncertinį baletą (iš Fausto). Baletui pasibaigus šokiai iki 3 val. Bilietai iš anksto gautami darbo valandomis Karo Mokslo Skyriui (Laisvės Al. 12). Kaina nuo 10 iki 3 litų. Spektakliuje režisuoja Majoras Braziulevičius, vaidinime gi dalyvauja beveik visos trupės, dar ir senas mūs scenos darbininkas majoras Lanskaronskis. Pelnas eina kuopelės kareivių vaidinimų apmokėjimo reikalams.

Karių Teatras Kaune.

Sausio 10 d. Šaulių teatro rūmuose Karių Teatro Dramos Mėgėjų Kuopelė suvaidino E. Rucevičienės sulietuvintą trijų veiksmų tragikomediją „Lapkus“. Veikalas scenoje vaidinti lengvas, turinys nepainus: P. Vingilis, meilinasi prie p. Lapačio žmonos, savo seno mokyklos draugo. Poni Matilda taipgi įsimyli į Vingilį. Bet staiga įvyksta didelė permaina: Vin-

Į Vievj atėjome jau visai sutemus. Netoli stoties sustojome pievelėj ir sustatėme šautuvus gubomis. Vienoj vietoj sukūrė didelį ugnį. Visiems liepė rancus palikti, o pasiimti su savim tik duonmaišį, kati-liuką ir šalną. Atnešė šovinių ir visi gavome po pilnus šovinykus, po 120 štukų šovinių. Po to pasiėmė šautuvus, įlipome į vagonus. Kiek važiom nežinau, nes visi miegojome ir snaudėme. Traukinys sustojo kaž kokioj stotyj. Važiavome, rodos, viso dešimts kitom. Išlipus mums iš vagonų mus sustatė čia pat netoli stoties ir pavelyjo išsivaikščioti ar miegoti. Miegoti ant drėgnos žemės buvo šalta, o naktis irgi buvo ne šilta. Sukūrė ugnį. Kai kurie miegojo, o kiti prie ugnies prašnekučiavo visą laiką iki rytui. Rytui išaušus, mes susirikiavę traukėm iš to miesčiuko ar kaimo toliau. Paėję kokią porą val. mes atėjome į vieną kaimą, kur radom mūsų pulko antrą batalioną. Čia mes gavome žuvinių konservų ir duonos; kavos kaž kodėl negavome. Kelias valandas pamiegoję traukėm toliau, paskui antro bataliono, kuris išėjo Vilniaus linkui. Praėję dar kelias valandas mes sustojom prie vieno bažnytkiemio. Nuo čia buvo iki Vilniui 6 kilom. ir Vilnius nuo kalno buvo matyti. Čia mes išmiegojom iki vakarui. Vakare sutemus, pirmo būrio, pirmą skyrį su leitenantu Inčikiu priešakyje su vienu

gillis sužino, kad jis karštai mylimas p-lės Katriutės, Lapaičio giminaitės; jos tyra ir širdinga meilė užkrečia taipgi ir ji ir jis pertraukia savo gerus santykiavimus su ponia Matilda ir prašo rankos p-lės Katriutės. Toks tai komedijos veiksmas.

Vyriausias veikalo asmuo p. majoras Braziulevičius Lapaičio rolėje. Jam pavyko iki smulkmenų gyvai atvaizduoti nedrąsų, Vingilio ir Matildos pasiepiamą Lapaičio tipą.

„Lapkus“ ne gryna komedija, bet kai kur gili gyvenimo drama. Mažas žmogelis, Lapaitis, skaudžiai kenčia ir jaučiasi užgautas ir paniekintas. Jis blaškosi ir ieško būdo nusikratyti nuo negeistino kasdieninio svečio, kurs gal suardyti jo šeimyninį ramumą. Jam neužtenka nei valios, nei drąsos griežtai pasielgti ir išvyti Vingilį iš namų. Jam užjaučia tik Katriutė, bet ji pati myli Vingilį ir taipgi ji užtari. Majoras Braziulevičius sugebėjo į savo sielos pergyvenimą ir vidujines abejones ir skausmus įdėti daug tikrumo ir naturališumo. Pagalios Lapaitis surado būdą griežtai pakalbėti su Vingiliu (k. vald. Bobelis). Del drąsos įsimeta porą stikliukų ir trečiam veiksme visai kitaip elgiasi. Čia rolės pasikeičia: Visuose savo judesiuose ir elgesiuose laisvam Vingiliui, atėjusiam prašyti rankos p-lės Katriutės, tenka išklaudyti visus „įsidrąsinusio“ Lapaičio užmetimus, kurs išliejo visą, kas gulėjo ant širdies. Toji „girtoji“ scena majoro Braziulevičiaus gal bent kiek kai kur ir perdėta. Visu pirma ne ant tiek jau jis girtas, kad ko ne penkias minutes negali išeiti pro duris. Čia pigus būdas juokinti publiką ir nuo tokių perdėtų „šposų“ gal vertėtų visai atsisakyti. Paskui per daug „kumščiuoja“ Vingilį; pastarasis vistiek ne tokio būdo, kad leisti save ir rankomis „mokinti“. Bendrai p. Bobeliui pavyko nuduoti tipą laisvo, linksmo, mandagaus, truputį patvirkusio Vingilio. Poni Gedeikienė Katriutės rolėje graži, švelnutė; ypač gražiai moka vaidinti mimiką; kai kur ji per daug staigi. Matildos rolėje poni Tumenienė nebloga, tik reikia būti švelnesnei, kaip moteriai. P-lė Grikevičaitė buvo ti-pinga Plepaitienė ir rolėje labai tiko.

Prieš vaidinimą visuomet kas nors kuopelės karių susirinkusiems kariams pasako keletą žodžių. Šį kartą kalbėjo karo vald. Gedmontas apie teatro

šarvuotu automobiliu nusiuntė į netoli esantį gelžkelio tiltą, kur dar stovėjo bolševikų sargyba, kurią reikėjo nuimti. Netrukus atvedė bolševikus. Visi jie buvo nuplyšę, alkani, basi, neturėjo šovinių nei duonos; jų buvo 30 žmonių ir du kulkosvaidžiu. Jie gyrė lietuvius ir vadino mus buržujais. Mes visi turėjom gerus drabužius, batus, šautuvus su durtuvais, ant galvų buvo geležinės kepurės, ir išrodėme tvirčiausi vyrai. Vienoj vietoj bolševikų pulkelis apstojo Dragunevičių, kuris tada ėjo trečio būrio vado pareigas. Tas Dragunevičius jiems pripasakojo, peikdamas jų valdžią ir visą jų kariuomenę ir girdamas viską savo. Vienas bolševikų paklausė ar daug jūsų kariuomenės čionai yra, Dragunevičius atsakė, kad mūsų užpakaly netoli iš čia yra dar dvi divizijos ir baisiausia daugybė artilerijos. Vieni kitus vaišinom taboka. Mūsiškiai jiems davė lietuviškos tabakos, o jie savo „mahorkos“ Netrukus juos palydėjo į Vilnių, o mes likome čia ore nakvoti.

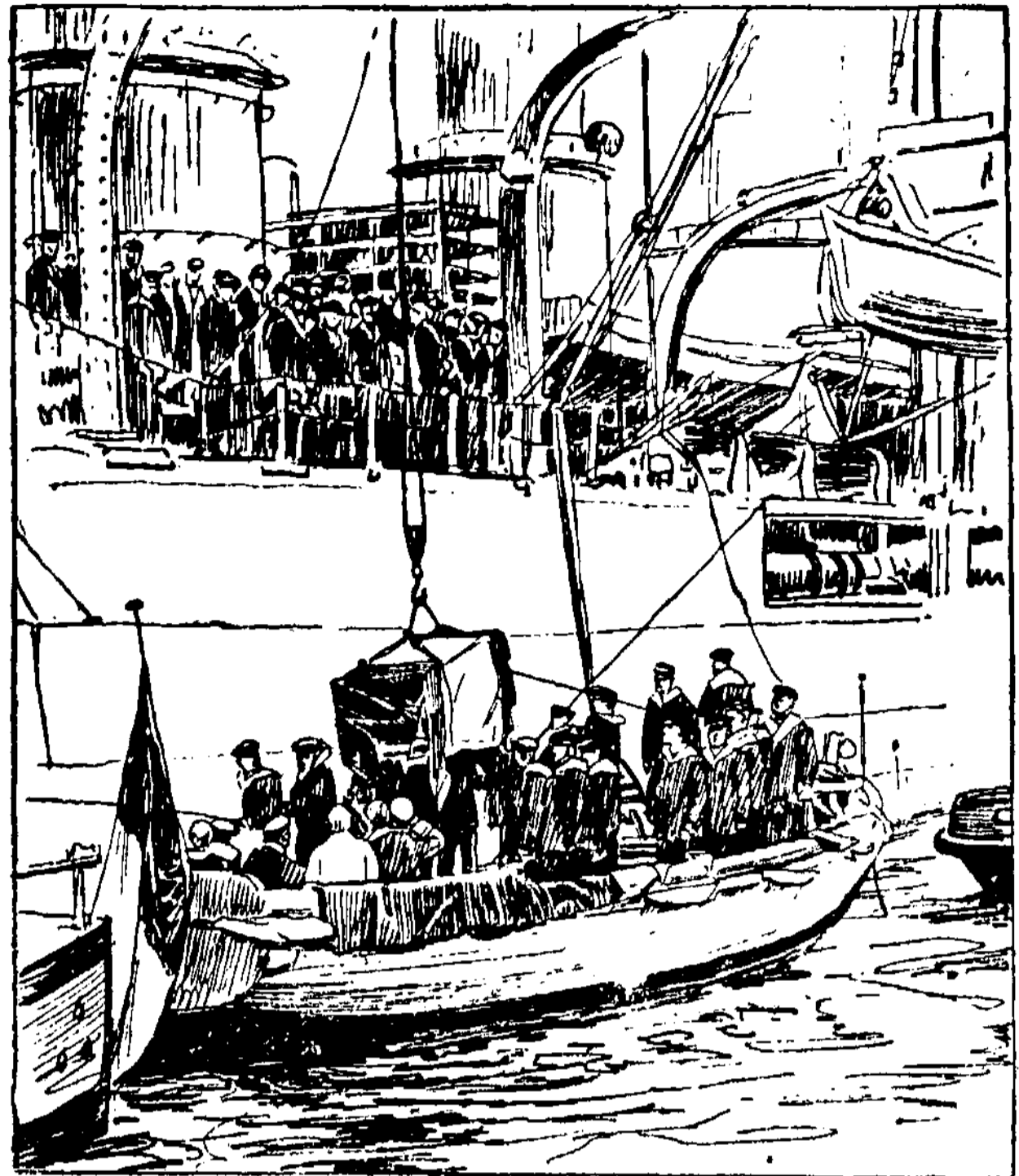
(Bus daugiau.)

istoriją. Kad karius geriau suįdominti, reik kalbėti joms iš anksto geriau pasiruošti.

Karių dramos teatras daro didelį kultūrinį darbą. Taigi gal pravartų būtų pakalbėti apie jo repertuarą, bet apie tai kitą syk.

Majoras Lanskaronskis.

„Dixmuideno“ kapitono laidotuvės. „Dixmuideno“ kapitono lavonas buvo surastas netoli Italijos salos Sicilijos. Mūsų pavelslas rodo, kai atvežtą iš Italijos jūromis į Prancūziją lavoną nuleidžia į laivelį, kad vežti į krantą.

Sporto chronika.

Pabaltija.

Pabaltės Valstybių Studentų I Olimpiada įvyko 1923 metais rudenį Taline ir Tartu miestuose. Olimpiadoje dalyvavo Estija, Latvija ir Lenkija. Olimpiadą rengė Akademiniis Estijos Sporto Klubas, sąryšy su savo 15 metų gyvavimo jubilėjumi. Futbolą laimėjo Latvijos komanda. Lengvoje atletikoje I vietą paėmė estai 161 punktą, neįskaitant dešimskovos. 2-ą vietą — lenkai 73 p. ir 3-čią vietą — latviai 66 p. Estų startavo 25 asm. lenkų 14 ir latvių 7.

Estų studentai šioje olimpiadoje parodė save geriausiai.

Estų ir Latvių geriausi rezultatai šokime į aukštį įsibėgėjus 1923 metais Klumbergas iššoko 1,76 mtr.; Everis, Freze, Šteinbergas ir Neumanas 1,70 mtr.

Estų futbolo komandon vykti į VIII pasaulinę Olimpiadą paskirti, kaip kandidatai, 12 asm. iš „Kalevo“ klubo, 9 iš „Sportas“ ir 4 iš Talino futb. klubo.

Basketbolas pas mūsų kaimynus.

Rygoje Sausio 2 ir 4 dienomis įvyko įdomios basketbolo rungtynės latvių su estais. Pirmą dieną žaidė Estų Talino komanda su Latvių Jaunimo Krikščionių Sąjungos komanda, kurias laimėjo estai 16:10 (6:5).

Antrą dieną latviai išstatė prieš Taliną rinktinę Rygos komandą ir laimėjo 17:15 (10:3). Abi komandos parodė labai gražų, gyvą ir įdomų žaidimą. Estų Talino komandos geras susižaidimas ir smarkus puolimas, bet menki mėtymai. Rygos komandai susi-

žaidimas žymiai menkesnis, bet puikūs mėtimai.

Latvių savaitinį „Sporta Žurnals“ redaguoja Adolfs Plume leidžia A. Zarinš ir draugai.

Jau išėjo 3 Nr. Nr. „Sp. Žurn.“ turiningas, apibudina visą Latvijos sporto gyvenimą ir teikia įvairių sporto žinių iš viso pasaulio. Bendradarbiauja įžymiausi Latvijos sporto veikėjai.

Iš visur.

VIII Pasaulinės Olimpiados žiemos sporto rungtynės, atidengiamos sausio 25 d. Šamoni Monblano papėdyje. Olimpiados komitetas ir Prancūzijos žiemos sporto sąjunga jau baigia įrengimo darbą. Čiuožimui laukas yra 36000 mtr. dydžio su 400 mtr. bėgimo taku. Bobslių (rogučių) takas 1444 mtr. su 18 pasukimų ir tribunos 6000 žiūrėtojų.

Žiemos sporte dalyvauja: Šiaurės Amerika, Anglija, Argentina, Italija, Belgija, Kanada, Ispanija, Suomija, Prancūzija, Olandija, Vengrija, Austrija, Norvegija, Rumunija, Švedija, Šveicarija, Estija, Čekoslovakija ir Latvija. Iš viso apie 500 dalyvių.

Kanados Olimpiniis Komitetas pasamdė 4 trenerius paruošimui lengvaatletų VIII Pasaulinei Olimpiadai.

Mis Harison pastatė plaukyme naują pasaulinį rekordą, perplaukus Laplatos upę platumo 26,5 anglų mylių į 24 val. 19 min.

Naujas Rekordas. Prancūzų tenistas Allens Šerbols perplaukė Atlantijos okeaną paprastame būrių laivelyje 9 metrų ilgio į 142 dienas. Šis sportininkas drąsuolis dabar sumanė keliauti aplink pasaulį.

Kas girdėti

Lietuvoje.

— **Klaipėdos šventė Kaune.** Sausio 19 d. iškilmingai švęsta metinės Klaipėdos Krašto atvadavimo sukaktuvės. 10 val. Įgulos bažnyčioj atlaikytos gedulingos pamaldos už žuvusius vaduojant Klaipėdą. Susirinko prie Įgulos bažnyčios įvairios organizacijos su savo vėliavomis, kai kurios su savo dūdų orkestrais ir, po pamaldų nutraukė į kapines. Ant žuvusiųjų Klaipėdą vaduojant karžygių kapo, orkestrui griežiant gedulingą maršą, organizacijų atstovai uždėjo vainikus. Kapinėse kalbėjo, Janulevičius, Beržinskas, Jurgelevičius, Grinius ir Sužiedėlis. Nuo kapinių minia nuėjo prie Karo Muzėjaus. Skamba Laisvės Varpas. Organizacijų vėliavos sueina į muzėjaus darželį, orkestrui griežiant gedulingą maršą, sudėjo vainikus ant paminklo žuvusiems. Ponia Putvinskaitė — Marcinkevičienė perskaitė Klaipėdos šaulių pasveikinimą. Kalbėjo Skipitis, Mičiulis, Nekvedavičius. Nuo muzėjaus minia nuėjo prie Užsienių Reikalų Ministerio p. Galvanauskos, po kurio prakalbos organizacijos išsiskirstė.

14 val. Miesto Teatre buvo suvaidinta kareiviams dovanai „Aušros sūnūs“. 16 val. Karo Muzėjų buvo simfonijos koncertas ir šaulių choras padainavo keletą dainelių.

— **Mokykloms filmos.** „Vaikų namai“ (žydų) Kaune įsigijo filmų mokykloms naudoti. Šias filmus duos ir kitų mokyklų mokiniams rodyti. Sausio 14 d. 16 val. „Palaso“ kinematografe buvo mokyklų filmų demonstravimo atidarymas. Demonstruota iš sporto, technikos, gamtos ir geografijos.

Reikia pasakyti, kad ši mūsų mokykloms naujiena, duos mokiniams nemaža naudos susipažinimui su mokslo dalykais ir daug kame palengvins geriau suprasti tą, ką girdi mokykloj.

Užsieniuose.

— **Vokiečių reparacijų reikalais.** Sausio 10 d. susirinko pirmoji ekspertų (žinovų) komisija. Jos posėdyje pirmininko, Amerikos gen. Dawes, tarp kitko pasakyta, kad nuo reparacijų sutvarkymo priguli viso pasaulio taikos pusiausvira. Vokietijos produktingumo atstatymas būtų Europos gerovės pradedamasis punktas.

— **Čekoslovakų užsienių ministeris Benešas** pradėsiąs derybas su Lenkais, kad vėl sušvelninti Čekoslovakų Lenkų pairusius santykius.

(„Corriere della Sera“)

— **Padaryta sutartis** tarp Pietų Slavų ir Italijos. Sutartyje kalbama apie politikos, ekonominius ir karo santykius. Romojo laukiama atvykstant Pietų Slavų karaliaus su žmona.

— **Jungt. Valstybių buvęs užsienių ministeris Norman Davis** sutikęs būti pirmininku Tautų Sąjungos paskirtai komisijai Klaipėdos klausimui spręsti. Sausio 16 d. jis atvyko į Europą.

— **Suomijos parlamentas paleistas.** Atsistatydino Kallio kabinetas. Parlamento rinkimai įvyks balandžio pradžioj. Bepartyviui Cajander pavesta sudaryti naują kabinetą.

— **Pasikesinimas Pilsudskį nužudyti.** Buvo mesta bomba į Pilsudskį, bet jai nesprogus niekam nepakenkta.

— **Del prancūzų franko kritimo** Puankarės kabineto padėtis pasidariusi labai sunki. Spėjama, ar tik neįvyksias kabineto krizis. Prancūzai franko kritimu labai susirūpinę.

— **Pietų Kolumbijoje** vėl buvę žemės drebėjimų. Kai kurių miestų gyventojai apsistoję laukuose. Buvę vėl smarkių drebėjimų ir Japonijoje.

Vinco Kudirkos mirties 25 metų sukaktuvėms

paminėti „Varpo“ B-vė leidžia specialinį „Varpo“ numerį, kurį suredaguot yra pavesta žemiau pasirašiusiam. Bus dedamos visos pastangos, kad tasai leidinys kiek galint plačiau ir išsamiau nušviestų Vinčą Kudirką ne tik kaip varpininką—visuomenės darbininką, bet ir kaip žmogų. Vienok nėsant jokios galimybės šiandien vien privatiniais keliais susižinoti su visais asmenimis, su kuriais Vinčas Kudirka turėjo santykių, drįstų kreiptis viešai prašydamas visų asmenų, kurie Vinčą Kudirką pažino ir su juo santykių turėjo, pranešti Vinco Kudirkos „Varpo“ nr. Redakcijai savo atsiminimų ar kita. Ypač trūksta žinių iš Vinco Kudirkos gyvenimo Seinų seminarijoj — ir čia daug galėtų padėti Vinco Kudirkos buvusieji seminarijos draugai. Taip pat dar labai maža tėra žinoma iš gausingos Vinco Kudirkos korespondencijos.

Patsai Vinco Kudirkos atminimui pašvęstas „Varpo“ numeris išeis kaip vienkartinis leidinys didelės knygos formato, apie dešimts spaudos lankų. Visi kuo nors prisidėjusieji prie šio leidinio gaus jį dovanai. Svarbesnieji ir didesnieji raštai galės būti apmokami atskirai susitarus.

Atsiminimus, laiškus ir šiaip medžiagą Vinco Kudirkos „Varpo“ numeriui pageidaujama gauti kuo greičiau, — bet nevēliau š. m. rugpiūčio 1 dienos.

Siųsti prašoma šiuo antrašu: *Vinco Kudirkos „Varpo“ Red., Laisvės Al. 60. Kaunas. Albinas Rimka.*

Leidžia Gen. Št. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Majoras P. Ruseckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.